

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
A négyesedre 3 ft. o. á. Hirdetési ár: négyesedre soron először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyeg jár. Előfizetési s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „szilárd” cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzandók.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

1864-dik évi folyamára.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnyegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

K. K. Zs. V. r., január 14.

(D) Hogy Napoleon császár két tűz között áll, azt bizvást lehet állítani, ha az utóbbi napokról hozott híreket összevetjük, s egyszerű következtetést húzunk azokból.

E két tűz: a francia törvényhozó test, és a titkos forradalom.

A törvényhozó test válaszfelirati javaslata egészen békés irányban tartva, ez egyszerű felelettel szolgál a császárnak a senatus válaszfeliratát megvívó küldötséghez intézett szavaira.

Ugy látszik, tündeznek Franciaországban is azon idők, midőn joggal kérkedhetek, hogy Franciaország egyedül az, mely az eszmék lobogóját hordozza.

A lapok joggal bányák fel, hogy az 1863-ki törvényhozó test bizottmánya oly válaszfeliratot indítványoz, mely a Lajos Fülöp alatti kamarák feliratainak csak másolata.

Most is, mint akkor kifejezik ugyan Lengyelország iránti élénk rokonszenvüket, s fájlatják balsorsát, sőt Lajos Fülöp alatt elébb állottak, a mennyiben legalább minden felirat végén ott volt e stereotip tétel: „a lengyel nemzetnek élne kell”, de minden sajnálata mellett a mostani törvényhozó test félre nem ismerheti az oroszokkáli jó viszony szükség voltát, sőt sajnálata fejézi ki, hogy a két hatalmasság közti barátság hűledezné kezdett.

Minő ellentét a két sajnálat közt? Lehet-e ez egyéb, mint anachronismus?

Franciaország nem tehetne mást következetesen, mint vagy felmondani az Oroszországgal barátságot, mint a mely a lengyel nemzet kiirtására tör; vagy pedig részvétet nem mutatva Lengyelország iránt, sorsára bízni őt, míg lelkét kilehel a muszkák lábai előtt.

Az eszmékért s nemzetekért küzdő Franciaország válaszfelirati javaslatának zárszava ma így hangzik: „Franciaország homogen és egy, erejében biztos levén, nem tart semmi túl támadástól, s nincs ma más ambíciója, mint biztosítani nyugalma, a béke és munka által fejleszteni anyagi jólétét, s a polgári és politikai szabadságot biztosítani.”

E program kérdése kivül nem fogja háborítani az oroszok álmait, ha csak vissza nem emlékeznek Lajos Fülöp korszakára, midőn királyát béke Napoleonjának nevezvén a francia hűség, álmódott nyugalmból azon óriás forradalom riasztá fel, a mely a királynak trónjába, s a kamarák érdemes tagjainak minden politikai befolyásból való kiforgatásukba került; kivéve azokat, a kik képesek voltak köpenyeiket gyorsan forgatni, a republicanismus s az azt nyomban követő caesarismus fergetegei után.

Még e gondolat sem nagyon háboríthatja az oroszokat. Egy forradalom Franciaország-

ban minden más apró forradalmat paralyssal; kevés nemzetiség van Európában, a mely a felette uralkodó hatalommal — odaértve ennek szövetségeseit — önére megmérkőzhesék; mindenik forradalmi nép a háttérben Napoleonra számít, s ha az ő trónját egy belforradalom rohanja s talán dönti meg, akkor Gortschoff teljes biztossággal lehet Lengyelország elpusztulása iránt.

Es most?

A legnagyobb autokrata sem lehet teljes egészéig akarátjának. Így kérdésen kívül a francia törvényhozó test békelehelő magatartása nagyon megesküskenti Napoleon ama kimondott alternatívájának hatását: „congressus vagy háború”

Mi fellesszük Napoleon magas szelleméről s azon eszmékről, a melyek fiatalabb korában kiadott iratait átlengik, hogy ő örömet törte meg az orosz, és szabadítaná meg Lengyelországot; de aligha a francia nép egy része ki nem kezd fáradni a harczi dícsőség soványaságából. Utóbbi időkben nagyon sokat hánytorgatják a nemzet sok drága vérért és pénzért, a melyet a mexikói, cochinchinai stb. expedíciók miatt kellett áldoznia. Midőn a nemzet így takarékoskodik vérével, akkor vagy nagy agitatio lappang kebelében az uralkodás ellen, vagy a harczi dícsőség tetemesen hanyatlott.

Azt hisszük tehát, hogy a törvényhozó test békés magatartása a francia császárnak komoly figyelmét veszi igénybe, s annál inkább, mert másrésről igen világos felfedezések mutatnak arra, hogy a francia császárnak vagy eszelednie kell, vagy a forradalom sötét boszújának van kitéve.

A forradalom jól tudja azt, hogy Orsini rémes bombái voltak határozó befolyással az 1859-i olasz expeditóra. Sokat regéltek arról, Napoleon élethálál kötelezettségeiről a forradalom irányában, a mely kötelezettségbeni bábosázta volna magára Orsini rémes emlékezteti fellépését.

A napokban ehhez egészen hasonló complot szándékait fedezte fel az élénk angol rendőrség.

Ez év elején a francia rendőrség figyelmétetést kapott Londonból, miképp négy olasznak kellett Párisba megérkeznie. Ők a Saint Honore utcában szállottak meg egy vendéglőbe. Négyen voltak, névszerint Trabucco, Imperatori, Greco, és Canetta.

Néhány nap múlva szétváltak. Trabucco és Imperatori a St. Croix utcába mentek egy bázhoz, melynek földszintjében szilva pálinkát s liqueurokat árulnak, melyet a párisi tolvajok saját nyelvén „caboulot”-nak neveznek. A rendőrség szabadon hagyta őket, hogy társaikat is kémlelhessen s letartoztathassa, de egy percig sem hagyta őket figyeletlenül.

Január 3-án a rendőrfőnökség által Lagrange békebíró megbízott letartoztatásukra, ki ügyükkel azonnal a rue Croix-ban a 4-dik számú házban megjelent.

Tudták, hogy Trabucco és Imperatori két óra tájatt bazamentek, de a scandalum s talán vérontás kikerülése végett bevártak távozásukat, hogy a motozást kényelmesebben végrehajtsák. Négy órakor Trabucco elhagyta szállását, s egy pillanat alatt felragadták s egy készen álló kocsiába dobák, ugyanakkor a második emeletben a széthelyezett ügynők megragadták Imperatorit. Velök egy időben fogták be Greco-t s Canetta-t a Saint Honore utcában.

Öt órakor mindnyájan a Mazasban voltak. Felmotozott szállásaik valóságos arsenalok voltak. Találtak ott nyolcz bombát, négy revolvert keményen megtöltve, négy gyilkot, melynek hegye valamely kékes mastic nem-

mel volt be vonva (mindenesetre megmérgezett fegyverek). Két szekrényt angol lőporral s egyet golyóval, végre egy puskát, mely fehérbambasnádból van készítve, s mely csak gyors összeállítás által válik igen szép puskává.

A bombák különböznek az Orsiniétől s tükeletesítve vannak. Amazok körte alakúak (fulminante) töltve, ezek tojás alakúak, ökölnyi nagyságban, egyszerű üntettel, és közönséges lőporral töltve.

Szállásukon semmi iratot sem kaptak, de szigorúbb motozás után Trabucco pantallona szárába bevarva Mazininak egy Luganoból írott levelére bukkantak, s ezt érdekesebbnek tartják, mint magoknak a foglyoknak kézrekerítését.

A nyomozás már kezdetét vette. Nincs kétség benne, hogy ezen complotnak hasonló küldetése volt az Orsiniéhoz, és ebből azt következtethetjük, hogy a forradalmárok nem bíznak Napoleonban, hogy őt vagy üldözés által akarják cselekvésre kényszeríteni, vagy egy rémitő katastrofával leltetni trónjáról, a mely esetben Franciaországban viharos forradalmat remélhetnek, a mely eldöntő hatást gyakorolhatna az európai forradalom sorsára.

A gondviselés s a kormányok ébersége megelőzte ezuttal a sötét tervet, de Napoleon császár egy újabb intést vélt ezáltal arra nézve, mit követel tőle a forradalom, s miként akarja megfoszulni elmulasztását.

A császár ezen válságos helyzetének elősegítése látszik utóbbi azon nyilatkozatában „congressus vagy háború” és ő sorsa által kényszerítve van vagy arra, hogy az európai nagyhatalmakkal egyetértve a békét megszilárdítsa, s ezáltal képtelenné tegye a forradalmi szellemet, vagy arra, hogy ezen cserberust, mely eddig trónját őrizte, de most újból martalékkért sovár, saját porán kivigye a csataterre vérszomját eloltani, mint-hogy ellenkező esetben őt fenyegeti, s kívánja martaléklul.

Párisban van kulcsa a világ eseményeknek. És mi azon gyanításban élünk, hogy Napoleon még nem fordíthatja figyelmét csupán arra, hogy a törvényhozó test békehojtásainak eleget tegyen; mert ma a belbékét csak a Napoleon trónja képes biztosítani, e trónt pedig a forradalom sötét complotjai fenyegetik. Napoleonnak eldöntő rendszabályokat kell kieszközölni a világpolitikában, hogy trónja s ezáltal Franciaország belbékéje biztosítva legyen; e célra pedig vagy a congressus, az az a nagyhatalmakkal egyetértés, vagy a háború vezetheti őt.

És így mi azt hisszük, hogy e jelszó még gyakran felül.

Meg kell végül jegyeznünk, hogy Napoleon nehéz helyzetében rendszerint a végzet segít. És ma is valószínű, hogy a császár középállást foglaland el, a mely a békebarátait baraziasabba, s a forradalom szélsőbb kívánatait enyhébbékké változtatja. És e helyzet azonnal bekövetkezik, a mint a nagyhatalmasságok hadi cselekvényei elkezdődnek.

És a holsteini kérdés erre valószínűleg alkalmat nyújt.

Egyik francia lapból azon hírt érdemlő tudósítást olvassuk, hogy a porosz király komoly cselekvényre készül, s a január 2-án saját elnöklése alatt tartott ministeri értekezleten rendkívüli fegyverkezés lön elhatározva.

E fegyverkezés célját a „La Gazette d'Allemagne du Nord” igen élénken leplezi le, mely a porosz ministerelnök egy nyilatkozatát hozza, mely a porosz katonaság részére adandó hadi segélyezés céljából gyűlt össze. „Nincs kétség abban, mondá a minister, hogy

a száraz s tengeri erőnek igen nagy részére teli hadjárat vár, a mely meglehet igen véres lesz. Azt hiszem — folytatá — hogy Poroszország nagy elhatározások előestéjén áll, és nemcsak a mostani szempontokról van szó, s nem is egy helyhez kötött csatáról részletes ügy miatt, de kedves hazánk egész politikai jövőjéről.”

Midőn az európai nagyhatalmak ily eldöntő napok elébe néznek, valjon maradhat-e a francia császár közömbös, a ki ekkor irányadól foglalt be a világpolitikára?

— A „Romanal” a verestoronyi vasutról következőleg nyilatkozik:

„Országunk valódi érdekeinek csak a hosszabb pályavonal felel meg, mely terményeinket sok hely- és több központtal hozza összeköttetésbe, de semmi esetre a Verestorony-szorosról Bukuresten keresztül Czernavodáig húzódó vonal, mely a czernavoda küstendseivel vonal részvényesei, s az erdély-verestorony-szoroson vonal vállalkozói által örömmel üdvözöltetik, s nekünk 5%-nál kevesebb biztossággal építették. Azonban mi ezt semmi esetre sem fogadhatjuk el, mert a kis távolság a Verestorony-szorosról Kainenig egymaga annyi emberfeletti munkát, alagutat, vízvezeték, térlapálytást, töltést és földmívelést kíván, hogy ehhez milliók kívántatnak, s a befektetendő tőke oly magasra rugna, hogy a legerősebb közlekedés is alig jövedelmezne 1/2%-ot. De eltekintve ettől a verestorony-szoroson vonal az ország érdekeinek nem hogy kedvezne, de földmívelésünket, kereskedelmünket, iparunkat s a dunagőzhajózást halálosan megsebezne, miután ennek közlekedését megszüntetné, s más vonalak építését nálunk nemcsak feltétlenül, de teljesen lehetlenné tenné. E vonal, miután Rumeniát éjszaktól dél felé keresztül metszené, a legrovidebb, terményeink legbübb központját kikerülí, következőleg terményeink kivitelének legkevesebbet sem használja. Gabánk s egyéb terményeink piacza nem Erdély, hanem Francia, Angol és Olaszország, következőleg érdeklünkben tekszik, hogy természetes közlekedési utunkat, a Dunát használjuk. Egyébként is egy vaspályavonal a Verestoronytól Rumeniába egészen felesleges, — mert ha e ponton Erdélyvel érintkezni akarunk, csak az Oltot kell hajózatóvá tennünk, mi sokkal könnyebb és kevesebbe kerül, és ez uton lehetne azután az árúkat Erdélyből a Verestoronyon keresztül az Olton a Dunáig szállítani. Ha személyszállításnál a gyorsaság a főkéllék is, de nem főkéllék az árú, legkevesebbé pedig a termények szállításánál. Ezeknél a fődeleg az olcsóság. Ne engedjük át magunkat csalódásoknak. A mi közlekedési és szállítási szükségleteink meg nem oly nagyok és kifejeződtek, hogy egy természetes közlekedési ut mellett még mesterséges is építsünk. Egy folyónak, mely oly kevés költségű hajózatóvá tehető, mint az Olt, mindenesetre elsőseget kell adnunk egy vaspálya előtt, mely, mint a verestoronyi, annyi milliót nyelne el. De hadműtani szempontból is határozottan elene kell nyilatkoznunk egy oly vaspályának, melynek kiindulási pontja a Verestoronyban van. Állam, mint Rumenia, nem táplálhat támadó eszméket. De első kötelességünk határaink őrzése; miért vaspályáinkat ugy kell építnünk, hogy sergeinket minden fenyegetett pont felé szállíthassuk. A Verestorony-szoros természetes erő, melyet néhány száz ember egy egész hadsereg ellen védhet. Tehát egészen esztelenég volna töltnök, ha ez erődtől önmagunk rombolnók le, s ekképp egy osztrák hadseregnek országunk központjába utat nyitnánk. Ennyit saját érdeklünkbe a verestorony-szoroson vaspályára vonatkozólag! De véleményünk szerint e vonal Erdély érdekében sem felelhetik. Szében, habár főváros, sem az ipar, sem a kereskedelem központja. Erdély e tekintetbeni központja Brassó, melylyel kereskedelmi összeköttetésben állunk, s közelebb is van Bukaresthez. Ha tehát a brassói árúcsigetek akkora kényszerítetnek, hogy Szében felé vitessenek, a vi elbér igen emelné árukat, s miután e cikkek nem oly természetűek, hogy a magas ár kiállják, az eredmény az lenne, hogy Erdély iparterményei nézve a mi piacunkat egészen elvesztené, miután

ugyanazon cikkeket olcsóbban kaphatnók Angliából.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

N.-Enyed, jan. 8.

E nap, Nagy-Enyed 15 év előtti elpusztításának évnapja. Erzi még e város, másfél tized alatt is még teljesen ki nem épülhetett vesztéseit, még vannak romjai; még nem munkál társadalmi mozgalmak terén annyi fő, annyi kéz, annyi tüke, mennyi oly élénk forgalmat volt képes felmutatni a régi jobb időkben. Egy terjedelmes országgrész mivoltágának volt Enyed központja, nem csak főiskolájára vonatkozólag, de társadalmi életére nézve is. Mikor leend ismét azaz?... midőn viszont előtérbe vonulhatnak hajdani emelkedettségének a kor kívánalmait szerinti fejlődés tényezői. Ezek pedig, munkás jó akarat s kitartó szorgalom által, már is fel vannak ülve. Hisszük biztos adatok nyomán, melyek már is tekintélyes alapokról bizonyítanak, hogy isteni kegyelem után, Enyednek, mielőtt földulatásának második évtizede betelne, takarékpénztára, nőnevelője, kisdudovója, s ha csak ideiglenes is, de berendezett színháza leend, intézeteinek koronáján, főiskoláján kívül.

E napot évenként ünnepélyes isteni tiszteletnek s kegyeletes gyászemlékeinek szokta szentelni a város. Eként történt ez idén is.

Tegnap tartá az itteni műkedvelő társaság 3-dik színi előadását. Adták Szigligeti pályakoszorúzott „Mamáját” kielégítő sikerrel.

L. Ida k. a. czimszeretep jó felfogással; V. Izabella k. a. a Czili szerepét kellemmel, mindketten a jellemet becsületesen kikerekítették. Adták A gyermeked B. Antonia k. a. is első fellépésre méltánylandólag játszva a naiv Esztriket.

A férfiak is kellő felfogással szerepeltek. S. Domokos ur mint Berki végig megtartá élénk kedélyességét; L. Károly ur mint Szegfi, több helyen szerencsével alakított; Ugri Miskát B. János ur határozott sajtósággal személyesíté, ellátott azon idegenszerű kelheries jellegű, mit sima szemleltekedés helyezett, a compositio s szokott színész ki-vitel értelmében, s az arczatlanságot bizonyos kényszerűségből kifolyólag tüntette fel. Mint-hogy magyaremberről soha sem szokott ösztönzést lenni az arczatlanság, a B. ur felfogása szerinti alakítás, jól beletalált a magyar társalgási darabba.

Ezen előadás a létesítendő kisdudovó javára 76 frt 14 kr s 1 arany tisztajóvedelmét hozott be.

A színeződulán tudomásra hozatott a más két előadás tisztá jóvedelme is.

A „Kérők” 92 frt 32 kr s 1 aranyat jóvedelmezett az alföldi szűkölködők részére; a „Hűség hűtlenségéből” pedig színi készletekre 123 frt.

Mily szép eredményt mutat már csak a kezdet is; mi remélhetőségre a kitartástól? Okunk van hinni a kitartásban: mert a vállalkozás élen küzdegyeinknek, miként a köz-résztvő tárgyaknak adatait az első sorban meghozni színdokt emelkedett tevékenységű egyéniség áll; mert méltányos közönség jó-akarata támogatja azt; s mert a vállalkozók át vannak hatva czéljuk nemességétől teljesen, s játékkedvük tanulmányozási képességgel párosul.

Mi hazafias köszönetünket nyilváníttuk, vezetőnek, vállalkozóknak s közönségünknek egyaránt.

Kíváncsok lenné, ha férfiszerepekre a város fiatalabb rendes lakói közül is akadnának vállalkozók, miután a tanuló ifjúság csak iskolai szűkölködés léphet fel. Ez esetben gyakoribb lehetnének az előadások s több jóvedelmet hozhatnának be.

Dombó, jan. 4.

Valjón magyar köznépek a jelen viszonyok közt erkölcsileg súlyd-e, vagy emelkedik?

E becses lapokban ismeretlen vagyok bár, de nem a lappal, mely a közérdekű nem csak nagy, de kicsiny dolgoknak is közlőnye. S már innen veszem a bátorságot a felül odadobott kérdésnek — nem mondom egyetemes — megfélézésre; persze a reményben, hogy mit közlendő vagyok, t. szerkesztő ur is a nyilvánosság elébe juttatni méltónak fogja találni. A kis Küküllő partján dombok közé szorítva fekszik Dombó unitária vallás községe, számlálván magában hatszáz és közel ötven lelket. Ez istenfő, munkás népél már évek óta égető szükségességgel lett, szüntegy roskadozott, mint népességéhez aránylag kicsinyűvé vált imaházának teljesen újbőltetése. A czél szent; de hol a lehetőség a kivétel, mely előreláthatólag tetemes leend? És e pártus nélkül jámbor nép, eme kilencvenkilenc akadálytál sem csüggedt el; de tanakodott, míg végre a Sionnak szerelmétől felbuzdulva, talán maga megszerveztetésével, három évvel ezelőtt elhatározá,

hogy mezejének egy részcsekjét közösen megmunkálván, az istenes czélra fordítandja mindaddig, míg a kívánt összeg 4-5 ezer osztrák frt, előterem. Az üdvös ajánlaton Isten jobb keze nyugodott, s a siker már is szép. En reméllem, hogy két tavasz ha eltelik, Isten megáldó segédleme mellett, e helység nek új temploma és tornya leend, méltó lelkes népéhez.

Mit eddig mondták, csak a lélek örökszütsége iránti felfogott kötelesség teljesítése volt. De a nemes fának gyümölcse is az. Helységünknek négy elemi osztályon át jól iskolázott ifjúsága van. Szép szokásai közé tartozik e fiataloknak, hogy a karácsoni szent napok alkalmára betanult harmónikus zsolozmákkal tiszteli s örvendeztetni meg itthon aytát, s a vidéken egyes lelkesebb uri családokat. S hogy ezt teheti a köznép fia, saját jóvalóságán kívül, elismert érdemű iskolatanítója tiszteletes Kisgyörgy József ur, husz évi lelkes buzgalmanak köszönhető.

E szerény, de tiszteletreméltó érdemével juttat ifjúságunk ez alkalommal is egy ösze-egyesítéshez, a mit a helyett, hogy, mint az ifjú könnyelműségről vétek nélkül föltenni lehet, muló örömeire mind elfecsérelte volna, ismét szép szokásu ünnepi közvitalmán meg-gazdálkodva, egy részét 14 frt 21 kr köz-akaratallal az építendő új templom tőkéje gyarapítására ajánlott fel.

Mint lelkipásztor a választott nép-nek, talán nem nézem nagyítóvegen e tény-t, ha azt követésre s közlésre méltónak ítélem, magam részéről dicsegetet óhajtok s szavazok lelkes ifjúságunknak e nemes gondolkodásért.

Tanítsad a gyermeket az ő utjának módja szerint; még mikor meg-vénhedik is, el nem távozik attól. Péld. XXII. 6.

Közmondás: a rossz példa könnyen ragad; ámde a jó is talált mindig követőkre. Vajha köznéptünk közt is az igazi szép- és nemes-nek fogalma mindinkább terjedne! Vajha az apaktól a fiak s ezektől az unokák mindinkább átöröklőnek azt, a mi szent és üdvös! hogy így a haza s nemzet belső felvirágoztatására az új nemzedékben egy végtelen so-ritesse állana elő a honfiaknak!!

Még volna miről írjak, például: hogy e köznép nem csak a durva anyagi élet bájait; de a szellemi élet gyönyöreit is kösölgatja. Van olvasókörtünk, hol három újságlap s néhány a nép felfogásához s szükségleteihez mérésélt könyv forog kézen; de erről, hogy hosszadalmas ne legyenek, valamint vidéktün-kön alakult egy „fonóka-társaságról”, mint a társas mivelődés ujon feltalált factoráról? t. szerkesztő ur engedelméből más alkalommal. S hogy már valjón magyar köznépek a jelen nyomasztó viszonyok közt erkölcsileg súlyd-e vagy emelkedik? doceat exemplum.

Barabás Imre.

Al-Torja, jan. 1.

Beköszöntött hozzánk már az 1864-dik év, az ég oly tiszta volt a felhőtől, mint a salak-ját megfúrtított arany, csak egy kis felhő föltolt sem lehetett látni, ily tisztán látva az eget, buzgón imát emeltünk az egek urához, hogy ez 1864-dik évben hazánk ege is ily tiszta legyen, s kerülje hazánkat minden vész.

Nincs az óratételek közt megdöbbenőbb s elmékedésre késztebb, mint az ó esztendő 12 órája. Mintegy emlékeztünkben össze-gyűjtji, mit 12 hónap folyása alatt tettünk vagy szenvedtünk, végrehajtottunk vagy el-mulasztottunk a már visszahozhatatlan időben. Mint az embert akkor becsüljük meg, midőn haldoklik, úgy az esztendőt is, midőn vége-félte vagyon; csak akkor tudjuk megítélni, hogy jó vagy rossz volt-e. Így, midőn az év eltelt, az elválás perczében esztünkbe jut mulandóságunk is, s midőn arról gondolkodunk, komor gondolkodásunk között mindjárt roko-naink, szomszédaink, barátaink, ismerőseink szíves kíváncsi felvidámitnak minket, s mint-egy elfeledtetik velünk az élet szenvedéseit.

Mintán mi ismerőseink itt falánkban egy-másnak boldog új évet kívántunk volna, a t. szerkesztő urról is megemlékeztünk, mint a ki a múlt évben, midőn a magyar és székely az erdélyi országgyűlésen magát nem képvise-lhetette, s így csak nyilvánosan egyedül az újságokban védhette jogait, a t. szerkesztő ur becses lapja vezéréseikben mindenkor, a hol a magyar és székely jogok sérte voltak fel-szólalt és védelmezte azt; többet nem is em-lítve, csak azt, midőn Lászlófi ur a k pe in-ditványával előállott, de a mely hála legyen az Istennek megbukott! s evel reánk széke-lyekre egy új adót akart indítványba hozni Lászlófi ur, holott pedig a mostani adót is alig tudjuk kifizetni a pénz szűke miatt; egy-vezérekkelében a t. szerkesztő ur oly jól tár-gyalta ezen indítvány rossz voltát, miutha ép-pen mi székelyek tárgyaltuk volna azt, a miért s egyebekért is éltesse Isten a t. szer-

kesztő urat sok éveken keresztül s adja, hog-többször is védhesse jogainkat. *)

A mint múlt év dec. hava 11-kén irtam volt, hogy innen falvánkól vagy hat személy Moldovában Kolumbán Károly vezérlete alatt Negligesten—mert a más levelemben hibásan irtam volt Nyegulestet — szorgalmason két hóig szántottak, s akkor a helyett, hogy mire dolgoztak a bojár kifizette volna, elvette sze-kereiket, hámaikat, és ekéiket és lovaikból 10 darabot, azt adván okul, hogy fenirt Ko-lumbán nagy összeg pénzét vett fel a hat ekére s még nem számádozt róla. S így a szerencsétlen munkások kölcsön pénzre szor-ulva vetődtek haza december 6-kán, mert Kolumbán az előtt haza jött volt.

A mint hazaérkeztek, mindjárt Kolumbán-t felszólították, hogy portékaikat szállítsa haza. Mind a hat személyt maga mellé véve, dec. 12-én elindult Moldovába, hogy a bojárral számot vessen, elvitte egyszersmind nőjét is Kolumbán, azt gondolva, hogy nője kérésére a bojár a pénzt elengedi. A bojár el is en-gedet 15 darab aranyat, s e mellett még egy kevés pénzt is vitt volt Kolumbán, a mit a bojár el is vett, s ennek következtében 7 da-rab lovat kiadott, egyebet letartoztatva, mivel még 43 darab aranyat kell hogy fizessen Kolumbán a bojárnak. S így a második uta-zásban sincs egyéb haszna a megcsalottat mun-kásoknak, csak annyi, hogy ezen utazás alatt elköltött mindegyik 16—20 o. é. frt, s e mel-lett megkaptak 7 lovat, de olyan állapotban, hogy a melyik itthon létekor megért 100 osztrák értékű forintot, most nem ér többet, mit a bőre; e mellett még két hétig fázódott az utban, mivel csak december 30-án jöttek haza. Kár volt Kolumbánnak másodsor is megcsalni társait, avál hitetve, hogy min-den portékaikat visszakapják, ha vele bemen-nek Moldovába; de egyebet nem is lehetett várni olyan embertől.

Kőnezei Sándor.

Losád, jan. 8.

Már többször volt említve, hogy Losád helység Hunyadmegye egyetlen tiszta nagy magyar helysége, hol mostanig egyedül a ma-gyar nyelv még uralkodik. A néhány itt lakó oláh, cigány mind magyarul beszél; Losád népessége magyar 1063, oláh 191, cigány 11 lélek.

Losádon a magyarok, mondhatni mind írá-s-tudók, írni, olvasni, a kik 1848 előtt voltak iskolások, mind tudnak; igen, mert akkor minden apa első kötelességének tartotta fiát iskolába küldeni és nem is ok nélkül, mert tanult; 1848 előtt a Losádi iskolából Szász-városra, vagy N.-Enyedre gramatista- vagy sintaxisztának ment a fiu és volt Losád hely-ségből mindig 50 vagy 60 tanuló. Ma már egészen máskint van, holott jobban lehetne, mert ugyanis 1848 előtt a losádi iskolának nem volt semmi tőkéje, mi ma van (hagyván n. b. e. Fekete Ábrahám ur 1000 frt alapít-ványt, hogy ennek kamatjából könyv-, papir-, penna- és tentára a tanulók ingyen részesed-jenek és 1851-től a koresma arendát az osko-lának adták, mely évenként 200 forintot jó-vedelmezett) és mégis most igazán fájdalom, mondhatni sem iskola nincs Losádon, sem tanuló, sem tanító. 1848-tól mostanig még nem tanultak a fiak írni, olvasni, fájdalom! de biz ez így van; hol tehát a hiba, ezt fel-jejtteni bátor vagyok. Először megirom, hogy volt régen 1848 előtt, ecclesia curatura volt n. b. e. Fekete Ábrahám, ki megfelelt cura-tori kötelességének, akkor a tanítónak nőt lennek kellett lennie, mindig három évre volt választva, dolga a tanítás volt, az iskolához úgy volt rendezve, mint iskola, most pedig az ecclesia curatura Z. E., a tanító házass, hat gyermek apja, megszese lakik az iskolá-tól, ki csak iskoláorákban van iskolában tanítani, tanítás órákon kívül pusztá az iskola ház, falai már roskadnak, szinte nem bátorsá-gos benne lakni, ezen semmi renovatio nem történik, ablakai ma mind ki vannak törve, papírossal ragasztva. Senkiük eszébe sem jut ide figyelni, nincsenek padok, asztalok, kerítések, pusztán áll mintegy felhagyott épület, maholnap összeroskad.

A sok szép jóvedelmekről, melyet emlitek, számádos soha sem tetetett.

Így indul most elpusztulni Losád nagy magyar helysége, hol most ma azok között, kiknek 1848 után kellett volna hogy tanuljanak, alig lehet találni írástudót, iskolába nem járó gyer-mekeket senki sem szo.ítja, kik járnak is semmi haszon, ily súlydunk.

T. cz. gondnok urak fordítsák figyelmüket Losád felé, ne hagyják elpusztulni azt, mit most kell leginkább megtartani. Segíteni még nem késő, lépjenek föl, ne várjanak míg el-vesz ott is a magyar szó; itt nem a szükség mián van a veszedelem, alap van, de nincs ki gondolza; szeretné Losád helysége tudni

*) Köszönet a szíves kíváncsítást. Vajha azonban jogunk védelme helyett, fejlesztésének kedves munkájában gyakorolhatnók végre szellemi képességün-ke-t. Szerk.

1853 óta a számádosokat, hol van a sok be-vétel és mégis nincsen semmi. Összeomlik os-kola, papi ház, a vizitatio a curatorial együtt a számádos bevégzik, Losádra mindig telben diurnum, hideg van megtekinteni holmit, a diurnum kijár illőn és fájdalom egyébre nem sok gond fordítottak.

Még egy kis észrevétel. Losádról veszi nevét a losádi járás, mely éppen közepén is fekszik a járásnak, bár mindig Losádon tar-tatott a parancsolatnap, mégis Bácsiban lakó szolgabíró ur Bácsiban kezdette egy darabig tartani, míg értésére esvén a mlt. b. főispán urnak, azt Losádra visszarendelte, de a szol-gabíró beutazván a járást, felszólította a 18 oláh falut, folyamodjanak, hogy Losádról tétessék el a parancsolat nap; hogy menjenek magyar faluba parancsolatra oláhok; meg is diktálta a kérését a szolgabíró ur Stojka jegyzőnek, ki a falukkal aláíratván, sikerült Bási helységbe át-tétetni a parancsolat napot.

W. A.

34.-Városi-rés-ly. dec. végén.

Már egy pár hó óta városunkba is megér-keztek inséget szenvedő magyarhoni szűkö-lődő testvéreink, kiket városi közönségünk elég résztvevő meleg kebellet fogadott, s igyekszik sorsukat enyhíteni, hogy feledtethesse velük egyfolyó a szükség és nyomor kínait, másfélhő honfajdalmukat.

Városi közönségünknek ez ügyben felállított fiók-b zottmány a kolozsvárnak mintájára há-zakat fogadott számukra, a hová a legnagyobb részt beszállásolták, kik szolgálatba nem akartak lépni, vagy másoknál nincsenek ellátva. Rendes napi díjt, kenyeret és főzelék ne-műket kapnak, azon kegyadományok utján, melyeket városi és vidéki közönségünk buzgó és könyörtelre kész hivei adományoztak, a mit pontosan is beszállgatnak, s fiók-bizott-mányunk minden egyes tagjai, igazi kereszt-tyéni szeretettel igyekeznek szenvedő testvé-reinket a lehető fogyatkozásoktól és szenvedésektől megmenteni.

A helybeli zenekör által a szent ünnepek harmadik napjára ezen czélra rendezett tánc-vezigalom is elég jól ütött ki, mert jóra való vá-rosi közönségünk nem marad hátra sehol, va-lamikor szent ügyet, szent czét kell előmoz-dítani.

A tisztá jóvedelem 51 frt 53 kr-ra ment, mi a mai postával el is küldetett a központi-bizottmány rendelkezése alá Kolozsvárra.

Dicséretes és kegyeletes tett volt ez azon néhány ifju embertől, kik tagjai ezen féléves életű zenekörnek, hogy tanulmányait ily szent czélra tett áldozatra mutatta be városi közön-ségünk előtt; dicséretet érdemel annak el-nőke t. Szaecsvai János leány-iskola tanító, hogy vissza nem riadt a rendezési sok küz-delmek, bajok és fáradságtól. Ezen elis-meres szolgáljon ösztönül hasonló kegyeletes eljárásra.

Ezen tudósítás után boldog új esztendőt kíván kegyednek t. szerkesztő ur

Ojtozi.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Tegnapelőtt tartá a helybeli nőegylet első álarozos bálját a város tancztermében. A bál nagyon látogatott volt, és az egészen a mi házánk kedves magyar szelleme ömlött el. Érdekes volt a gyermekek tánca, a kik kilöböző costume-jeikkel az érettebb kornak nagy időtöltésére szolgáltak. A rendezés esis-on, izletes volt. Az egészen látszott, hogy jó izléshez szokott női kezek vitték a ren-de-zést és intézkedést. A népes részvéből követ-ketethetőleg a jótékony egyetelenk szent czél-jaira ezen est szép jóvedelmet hajtott.

— A bécsi lapok írják, hogy az ottani arsenálban erősen dolgoznak, miután parancs érkezett, mindazon munkákat, melyek bevég-zésére május vége volt kitűzve, annyira siet-tetni, hogy folyó hó 15-én már át lehessen szolgáltatni. E czélra 150 különféle iparos felfogadtatt. Ezenfelül a napi munkaidő 2 órával meghosszabbították s a vasár- és ün-nepnapok délelőtti óráira is kiterjesztetik.

— A maros-vásárhelyi casinó-egylet folyó évi január hó 23-dik és 30-dik napjain — a casinó helyiségében — a helyi casinó-egylet pénztára gyarapítására zártkörű tánczestélyt fog rendezni. A résztvenni kívánók belépti jegyeik iránt a „Moldován testvérek” és „Csiki István” czég alatti kereskedések, valamint Jeney Károly ur gyógyszerárában rendelkez-hetnek.

— A dobány egyedúráság a birodalomban az 1863. év első három negyedében 41.161,530 forintot jóvedelmezett, tehát 740,460 forinttal többet, mint az 1862 diki év három idősza-kában. Ebből a dobány 18 1/2 milliót, a szá-va-rok 18 milliót és a burnót 4 1/2 millió frtot szolgáltatnak.

— Császár ő Felsége jóváhagyai méltó-ztatott, hogy az 1—12 huszárezredek fővegl-az eddig szokások csakó helyett, a 13 és 14 ezredeknél alkalmazott asztrakán kucsmát vi-

selhessék, a legénység kakas tollal, a tisztokar sástollakkal. A kucsmák billegőjének színe ugyanazonos marad az említett ezredek által eddig viselt csákó színével.

— A nem rég Bécsben meghalálozott Dreher serfűző roppant vagyonát egy szuszra egy sorolják elő a lapok: 1 millió zálogbankjegyekben, 3 millió sorsjegy-, állam- és más értékpapirokban; tíz millió föld- és ház-birtok. Ezenkívül tömérdek sörkészet, sürgyanyag, és az üzletbe és fölszerelésbe fektetett tőkék.

— Egy silésiai lapnak Bécsből a következő történetét közlik: Egy iskolát végzett technikus, kinek sem barátja, sem rokona, már hosszabb idő óta sikertelenül hivatal után futkosott, midőn valami eszébe jut. Egy intézet igazgatójánál jelentkezik, hol hivatalát akar kapni. „Sajnálom, nagyon sajnálom, de minden hivatal el van foglalva, 600 kérelmező van már előjegyezve.” Felelte az igazgató. — Ah! igazgató ur, ez igen szomorú rám nézve, miután nagy családot kell eltartani! — Hogyan, ön fiatal ember, kinek semmije sincs, megőrült? — Nőm nincs ugyan, de hat nővérem, kikről gondoskodnom kell! — Hat kis testvér! bizony fatális dolog! — Kérem, igazgató ur, nővéreim már felnőttek, 16–21 évesek! — Ah! s talán csinosak is, mi? ... s az igazgató ur furcsán mosolygott. — Bájosak, ha egy fivérnek szabad eszt mondani! — Hm! hm! fiatal ember, én sajnálom ön, majd meglátom, talán tehettek valamit önért. — Bocsanat, igazgató ur, szabad tudakozódnom? — Igen, igen, jöjjen csak ön. — A fiatal ember véletlenül megbetegszik s nővérei sorban tudakozódnak az igazgató urnál. A történetnek az a vége, hogy a fiatal ember hivatalát kap, s a hat bájós hölgynek, kik akár mik inkább, mint nővérei, pompás ebédet fizet.

— A tarnóczyi kövületéről, mely a m. tud. akadémián nov. 30-án tartott ülésében is szóba jött, s mely a világ legnagyobb kövületének tartható Tarnóczyról a következőket írják: A már eddig kiásott törzs tesz 13 ölet; vastagsága pedig egészben véve 4 láb; szakértők által 900 mászóra van becsülve. Ez a kövületnek most ismert nagysága, melyhez még hozzá kell tennünk azon 8 ölet, melyet már előbb Kubinyi Ferencz ur beoltat elvett. De még ez sem képezte a kövületnek egész hosszát, mert azon 8 ölet még 2 láb szélességet is meghaladta. Valódi hossza a 21 ölies hosszúságon levő 2 láb szélességből lehetne szakértőknek ki-mérni. Azonban sajnos, hogy nemzeti intézetünk nagyobb érdekeltiséggel nem veszik ez ügyet, s a nagybecsű tárgyat elviteléről nem intézkednek; vagy ha ez lehetetlen, szükséges volna, hogy legalább a helyszínen megvizsgálják, s megmaradástól intézkedjenek, nehogy kíméletlen kezek valahogy megsértsék, a mi annál könnyebben megtörténhetik, mert a folyamatban levő tagozatjai által épen az a hely a volt urbereknek jut, s épen a birtokosság kevesebb gondot fordíthat.

— Tudjuk, hogy az emberi ipar a burgonyát igen sokféle célra használja; de hogy azt már szappan helyett is használni kezdték, sokak előtt még újság lehet. A burgonya a szennyes ruhák tisztogatásánál a szappan szerepét váltotta fel. E célra a burgonya, szintén megfőztetik, de csak annyira, hogy némi keménységgel bírjon, nehogy midőn vele a ruhát dörzsölik, az ember kezében összehajjon. A burgonya, szappan helyett használva, a ruhát tisztábbá és fehérebbé teszi, mint a szappant. Ezenkívül használata a szinesruhák, mint nadrágoknál, mellényeknél stb. sokkal előnyösebb, mint a szappan vagy lugé; mint hogy a ruha a burgonyával mosásnál sem színeben, sem értékében nem veszít. A burgonya még a selyem kelmékre sem bír ártalmas befolyással, habár felületesen vannak is azok megfestve.

— A „P. H.” hallomása szerint Ternyei Farkas városbátori kávéaszer ajándékkal létező pesti jogász-segély-egyet választmányára, hogy egy tekeasztal évi jövedelmét (körülbelül 1000 forint) engedjen a nevezett együletnek, és azon felül két szegényorsu jogászt egész éven át ingyen ebéddel ellátni kész: ha a jogászok kávéházát minél számosabban meglátogatnák s bejegyzésüket adnák, hogy az „jogászok” címzetességek. Dr. Oláh Gyula orvos ur az említett együletnek azon ajánlatot tette, hogy a választmány által hozzá utasított beteg jogászokat minden díj nélkül gyógyítja.

— Simonyi Ferencz maki lakatos mester elszomorodott szível tudatja, hogy fivérének, bécsi gépésznek nála tartózkodó fia, Simonyi József, 8 és fél éves, szökehadju, feketeszemű, vidám, nyiltarcu fiú, írni, olvasni jól tud, mult év szept. 12-ke óta eltűnt Makóról; annyi tudomására jött, hogy egy ideig Mezőhegyesen a profosztál tartózkodott, ki a fiút, adván neki egy sapkát, egy felső kabátot s 50 kr. költséget, Palota felé haza küldötte; de a fiú innen a községbázistól, mint mond-

ják sátoros cigányokkal újra elszökött. Ezóta semmi bizonyosat nem tudnak róla. Egy maki fuvaros nem rég Erdélyből jött haza, ez azt beszélt, hogy Radnán felül az erdélyi országon kocsija után egy fiú kapaszkodott sokáig; a radnai fogadónál, hol a fuvaros etetés végett megállott, kérdezte a fiút, hogy hová megy; a fiú azt felelte, hogy Dobrára szeretne menni, mert ott egy ember örökre akarja fogadni, hogy ő Bécsben született, hol atyja masinista, s hogy neve Simonyi József, ilyen a fiú ismét eltűnt s azóta nem tudják hol van. A főnevezett Simonyi Ferencz fölker mindenkit, kinek a fiú őt bármilyen tudomása lenne, hogy ezt vele Makón, vagy pedig az „Arad” szerkesztőségével tudatni szíveskedjék.

— Az angol admirális m. é. dec. 31-én, mint minden évben, az egyesült királyságok tengeri hatalmáról kimutatást tett közzé, mely szerint kitérnek, hogy az jelenleg 975 különböző rangu hajóból áll; azonkívül van 15-b hajója, melyek csak az otthoni és külső kikötőkben tesznek szolgálatot. Egészben van 72 sorhajó 74-től 121 ágyúval, és negyvenkettő 60-tól 74 ágyúval; 94 gőzös 22–46 ágyúval; 25 csavarozott 21 ágyúval fejeztük. Ebben betudva 185 csavarozású, melyek mindegyike két armstrong-ágyú és többnyire 60 lövegtől géppel bír. Kinn van 300 hadihajó. A mult évben 9 hadihajó becsátott vízre, összesen 218 ágyúval, köztük egy szál litóhajó vasból, hat pánzélos. Három vas s hat pánzélos hajó épülőfélben van, továbbá 21 más hadihajó készült. A portsmouthi hajógyárban egy egész raj csavarozású hadi munkában. Angliának a keletindiai és kínai vizeken 51 hajója van Kupar admirál alatt. Éjszaka-amerikában s Nyugat-indiában 29 hajója Milne admirál alatt; a középtengeren 29 hajója Stuart admirál alatt; az afrikai nyugati partokon 22 Wilmot alatt; a csendes Oceánon 13 Kingcombe alatt; Amerika déli partjain 11 Warren parancsnoksága alatt; a jörményoknál 8 Walker alatt; Ausztráliában 7 Wiseman alatt; a csatornában 6 Dacres admirál alatt.

— Az izraelita részlől jobban tudni szűmítások szerint az egész földön körülbelül 7 millió izraelita lakik, s ezeknek is fele Európában. A legtöbb Oroszországban van, t. i. 1,220,000, utána Ausztriában t. i. 853,000 (ezeknek körülbelül nyolczad része Pest-Budán van). Poroszországban 284,5000; a többi Németországban 192,000. Franciaországban van 800,000. Angliában 42,000 stb.

— Békéről egy épp oly sajtáságos, mint borzasztó eseményről értesítik a „M. Sajtó”. Gy. J. kegyetlen indulatáról ismert közrendi lakos, közelebből nejt elkezdve kinezoi, ez két fivére után szaladt, hogy mentse meg férjétől, ki őt meg akarja gyilkolni. A két férfit nagy késselel fogadta Gy. s azt mondta nekik, hogy már most verjék őt agyon, mint az ebet, mert különben őt hasítja ki őket; sőt: ruhát eleinte igyekeztek csilapítani s észre téríteni a dühöngőt; de az oly határozottan követelte agyonverését s fenyegetőzött a legyilkolással, hogy csakugyan kénytelenek voltak levérni a késselel rájuk rohanót, ki midőn már lerogyott az ittelek alatt, még akkor is folyt az azt mondta: addig üssék, mg istenhez nem tér. Ez azonban csak hamar történt, mert midőn egyszer az ember azt mondta: Istenhez tér már, egytől ki is adta lelkét. A két atyafi, ki sógorát ilyen módon agyonverte, azonnal följelentette a dolgot a hatóságának. Mi történt velük? még nem tudjuk.

Egy kis ébresztés.

Nem igyekszem hamis követ villogtatni, nem is a nagyságviszoketge készírt, hogy már én is írjak, nem kívánok én az irodalom terén sem az érdemesek által már betöltött helyeken gamnak csupa szerényesbírt helyet engedtetni, sem a még fenn maradt megbírt székek egyikeknek is méltó betöltőjét állva hagyni nem szándékom, e lélekért a szegény ludakat biz én nem tépázom. A mi kis mondani valóm van, azt csak úgy az ajtó mögött is megtehetem, remélem itt talált collegáim megegyedek annyit, hogy köz elismerésünket kiérdemelt Veress Ferencz tisztelt honfitársunk hosszas halgatását megtörjem, valamint ő engem némaságával e merénnyre ingerelt, látván, hogy senki sem akarja elmerülését megzavarni. Színtén esendes emberitak is legyen serkentve nekünk legalább annyit mondani, hogy nem alszik.

Nem tenném ezt, ha a fényképészet értékes terén folytatott haladását már több évek óta élve s élénk figyelemmel nem kísérem, de valóban fájlalom kell, hogy ez előtt egy pár lapon eszméi a bírált kövei fölött, mint sebes patak, akadálytalan birtelen lefolyva úgy elhalgatott, mintha a nap áldozta után aludni ment volna.

Ezt azonban munkás szellemét ömerve nem gondolom, de igen feltűnő még is, hogy míg igen sokak a természet titkai ezen egyszerű elvészett drága egyjét, mit a fürkésző lé-

lek újból megleve a szerencsés természetbúvár Daguer az azt borító századok fenekéről nekünk kiemele, csak amugy gépiesen betanult mesterséggé változtatva világot járnak be vele, s minden felé sokat ígérő programokat szorva csupa haszonkeresési eszközül használják, magukkal vivén azon kis birt, mi az utazótól nem szokott messze maradni; addig az anyakas munkás méhe jó vagy rossz körülményei közt állandóan nekünk marad, s bár neve csendes fürkésző szobából szerényen sugárzik honunk minden vidékeire, midőn programok helyett számos távoli megalatásokra öntapasztalásait minden haszonvágy nélkül szerény ösztöniséggel közli, feszült figyelemmel ügyeskedik az értelem elől elfedett titkokat megpillantatni, s a megalatalt a kétegy lepleből kibontatni. E tekintetben áldoz mészerekre, melyekkel a szemekenni hályogot úgy mészhesse le, hogy a látást ne sértse, sőt gyakran a kísérletekre tett költségeinek bevétele meghaladását sem tekintve a haladás akadályának, szóval az élet lelke benne bár nem szunnyad, sőt rajta a romlandó test égi csirája fejlesztésére fordítván az emberi szép nevet értelmezve találjuk, mennyiben az embert a gépi-es állapottól elvonva ott értjük, hol saját működésébeni haladása az eredményekben értelmét fejeztve emeli: mind a mellett ő hallgat, nem cseveg, de halad; tiszta férfias magyart jellem, mi nem mindennek tulajdona.

Itt még az is megjegyzendő, hogy midőn a kutatók közötti felfedezőnk nem mulasztják el megalatalt kincseik legkisebb porait is lapokra hordani, ha hazánkba író tollát nem kiemelné a teutatól anynyira, tapasztalata során látható, hogy a csak most nem rég lapilag látott új angol találmánynak irt aczéllai fényképészet nálunk nem új dolog s hogy ő már ez előtt jóval sikeresítette az aczéllai fényképészetnél való fényképészetet, ennél tovább ment a negatív matriké állandóságát évszázadokra biztosította miután azokat az üvegről vízmentes pergament s aku tekercsekben levéve megmentte az üveg törékenysége veszélyétől. Ennek több tulajdonai megismertetése felfedezőre vár.

Engedjen meg ön szelid férfin, ha feltékenység nélküli közleményei híre hozzám is eljutva ön háboríttatására érdekeltek, s ha már azon pálya jutott önének, hol segít az első gondolatnak tudományos alapokra saját remekjeit leghévesebben másolni, remélem nemcsak nekem, de mindajánunknak jól esend, ha annak szellemi újait a sugarak erejében veltük tovább üsmertetend.

Gálffy Károly.

Nyilatkozat az általam szerkesztett „Résztvét Album” ügyében.

Midőn a „Résztvét Album” előfizetőinek száma oly csekély, hogy az a legelősebb kiállítás kötségeit is alig fedezhetné, s miután az Album szerkesztésére egy sem büszság, vagy szerkesztői viszkete, hanem azon remény ösztönözt, hogy szenvedő testvéreink kezébe tetemesebb segélyt nyújthatok, nem levén kilátásom többé e kedvező sikerre, ezennel kijelentem: „hogy az általam szerkesztett „Résztvét Albumot” nem fogom kiadni.

Azon irodalmi férfiakat, kiknek önzéstelen segélynyújtási készségükért ezennel forró köszönetet kell mondanom, szívesen kérem, méltóztassanak nálam letett műveikről rendelkezni.

Tisztelt előfizetőimet pedig felszólítom, hogy azon esetben, ha azon szerencsében részesíteni nem akarnának, hogy ez összegeket a szerencsétlen afföldiek fölségelésére báró Eötvös József ur ő méltósága kezéhez juttassam, „mélőz assanak pénztrikről febr. hó 10-ig ke rendelekni.” Az ezen határidőig viszsza nem kívánt összegeket, mint ugyanezen célra tett kegyes adományokat tekintvén, az említett helyre küldöm fel. Ellenőzés tekintetéből az adakozók neveit hi-lapilag is közzé tevé.

N. Enyed, január 10-én. 1864.

P. Szathmáry Károly.

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, jan. 10 A nap eseménye itt folyvást a császár élete elleni merénny gyanújával terhelt olaszok elfogatása. A „Gazette des Tribunaux” következő részleteket közöl ez eseményről: „Csak hamar az összeesküdték elfogatása után, Greco magaviselete s társai felett gyakorolt uralma, őt mint az összeesküdték fejét ismertették fel. Elfogatásuk pillanatában Greco szabadulási kísérleteket tett, azonban erőlködésai sikertelenek maradván, káromkodásba tört ki, s elbeszélte, mik voltak terve, hol koholták, mi képpen és minő eszközökkel reméllette azokat kivihetni.

*) Szívesen kérem a „Korunk”-ot ezen nyilatkozatom átvételére. P. Sz. K.

September- vagy octoberben, a mint Greco bevallotta, Mazzini, a kivel darab idő óta levelezésben állott, őt és három földjét: Luganoba hivta. E találkozás alkalmával megállapították, hogy Greco és bűntársai Párisba menjenek s a császár élete ellen merénny kövessenek el. Mazzini négy bombát adott át nekik, a melyeket Angliában kapott, négy más bombát, a melyeket Genuában szerzett, négy revolvert és négy gyilkot. Greco azt is vallja, hogy elindulása pillanatában mintegy 4000 frankot kapott Mazzinitól, a ki azt monddta neki, hogy Londonba megy s ott fogja a vállalat eredményét bevárni.

Mazzini azt is ígérte az összeesküdtéknek, hogy pénz, a mennyire szükségük lesz, küldeni fog s címet adott át nekik, a mely alatt intézzék hozzá leveleiket, s szükség esetében pénz kérjenek. A címet, a mely Mazzininek saját kezű írása, megtalálták Greco iratai között. A címmel együtt utasítást is találtak, a melyben jelképes jegegy voltak, a melyek alatt a merénny végrehajtását Mazzininek tudtára adják; ezen kívül Mazzininek két fényképe Greconak és Imperatorinak ajánlva, mind Mazzini sajátkezü irásai. Az utasítás Greco nadrágába a kelme és béllés közé volt elrejtve.

A Greco tárczájában egy levelet is kaptak, a melyet Imperatori irt Mazzininek, kérvén őt, hogy engedje meg a császár élete ellen forralt összeesküvésben részt vehetnie. A levelet Greco Luganoban kapta Mazzinitól.

December 25-én érkezett a négy olasz, Schweizon át, schweizi utlevelekkel ellátva, Párisba. Mindeniköknök két töltetlen bombája volt ruhájokban elrejtve. Hogy a rendőrségben gyanút ne keltsenek, többször változtatták szállásukat a különböző szállodákban laktak, s mindennap kijelölt találkozási helyük volt, a hol a merénny végrehajtása felett tanakodtak.

Greco abból sem csinál titkot, hogy ő és társai milyen gondosan tudakozták ki az operas és más színházakba, egy a boulognei erdőbe való bejárásokat; s azt mondja, hogy a Mazzini által nekik adott gyilkok meg vannak mérgezve, a minthogy hegyeiken látszik is valami beedzés, a mi nincs meg vegykémlelvé.

Az összeesküdték, a kik a Londonban tartózkodó Mazzinivel folytonos levelezést folytattak, azt határozták, hogy e hét első napjain vigyék végbe a merénnyet s szombaton megtöltötték bombáikat. De már nem volt pénzük. A 4000 frank, a mit Mazzinitól kaptak nagyobb részt tivornyákra költ el. Csak egy ebédért 200 frankot fizetett a négy orgyilkos. Nem akarták annak a veszélynek tenni ki magukat, hogy pénz nélkül legyenek, ha a merénny elkövetése után távoznók kell Párisból. Azért a mult bétén irtak Mazzininek, a nekik adott cím alatt Londonba. Még nem kaptak volt választ, mikor vasárnap elfogták őket.

Egy tegnapi felmerült körtlmény igazolni látszik e vallomásokat. T. i. valóban lefoglatlak a postán egy Mazzinitól Grecohoz intézett levelet, a melyben 500 frank volt. Greco azt nyilváníttotta, hogy ez az általam várt pénz, a melyet ha előbb megkapnak, azonnal hozzáláttak volna a merénny kivételéhez.

A bűntársak igazolták Greco vallomásait. Csak Saglio, a ki alig 21 éves, tanusított mély bűnbánatot. Azt mondotta, ő soha sem határozta volna el magát egy ily gonoszlet végbevitelére.

Imperatori és Trabucco egykori garibaldianusok s marsalai érdemeik van. Trabucco más név alatt már volt elítélve Franciaországban csalásért, Londonban pedig lopásért.

A „Memorial dipl.” írja: Anglia, az értekezlet elvétele esetére Francia, Angol, Orosz és Svédország, tehát a londoni szerződés nem-német aláíróinak közbenjárását javasolta. De Franciaország, tisztelve Németország függetlenségét, visszatartja a közbenjárását, valamint a német szövetség részvevése mellett tartandó értekezletet is. Ebből is látszik, hogy Franciaország magatartása a közép államok iránt folyvást kedvezőbb.

Németország. Frankfurt, jan. 11. A szövetséggyűlés mai rendkívüli ülésében Austria és Poroszország újból megtegették a sürgős indítványt, hogy szőlítsák fel Dániát a novemberi alaptörvény visszavételére, a mit ha nem tenne, azonnal szállják meg Schleswiget. Az indítvány feletti szavazást esztörtőkre halasztották.

Berlin, jan. 11. A képviselő ház mai ülésében Wierchow képviselő interpellálta a kormányt, hogy valjon Poroszország visszalépik-e a londoni szerződéstől, miután a novemberi alkotmány a hercegségekre nézve nincs visszavonva. Bismark ur erre azt mondotta, hogy felelni fog, mihielyt a ház valamit határoz a 12 milliónyi kölcsön felett.

A sokat emlegetett angol jegyzék, a melyet Russel lord a német-dán kérdésben dec. 31-ről intézett a német szövetséghez, következőleg hangzik:

Azok az események, amelyek Dánia előbbi királyának halála után beállottak, komoly aggodalommal töltik el a felseje kormányát. A dolgok eleinte kedvezőnek látszanak. VII. Fridrik utódját elismerték általában, valamint Holsteinban Laenburghban és Schleswigben, úgy a dán királyságban is.

De Németországban igen különböző szemlélem uralkodott. Az államok és uralkodók néhány, amelyek a londoni szerződést aláírták, elsőnek mutakoztak azok közt, akik az Augustenburgi hercegnek a holsteini és schleswig hercegségeihez való örökösödési jogát támogatják.

A két német nagyhatalom mérsékleten járt el; de IX. Keresztély jogzsinátum elismerését azon feltétellel köti, hogy a király teljesítse azon kötelezettségeket, amelyeket előde az 1851. és 1852-ki években elvállalt.

Ő felseje kormányának nem csatlakozhatott az említett nézetek egyikéhez is. Nem engedhet meg az Augustenburgi herceg követeléseinek egyikét sem, amelyek ellenmondásosak állának az ő felseje által az 1852-ki londoni szerződésben elvállalt kötelezettségekkel. Azon nézetben van, hogy Dánia királya köteles teljesíteni az 1852-iki kötelezettségeket, de nem tartja azt, hogy a koronához való jog bármely tekintetben eme kötelezettségek teljesítésétől függjön.

Szerencsétlenségre két akadály emelkedett a kiegyezkedés ellen. Az egyik a dán-schleswig alkormány volt, amelyet a kopenhágai birodalmi tanács a múlt év november havában elfogadott, a másik Németország magatartása.

Ő felseje kormányának azt véli, hogy az új dán alkormány Schleswig bekebelezését előmozdítja, s így, mint ilyen, a dán korona kötelezettségeivel ellentétesben áll.

Valóban a dán miniszterek védelme e tekintetben ki nem elégít. Hanem a Hall ur által a másik pont tekintetében előhozott indokok, tudniillik Németország magatartása, is igen fontosak.

Indokaikat, mint következik, idézni lehet. Dánia a múlt évi martinsi pátent visszavonta. Alávetette magát békésen a szövetségi végrehajtásnak, bár azt a szövetségi jog által nem is látta indokolva. Csak hamar kívánják tőle a novemberben hozott dán-schleswig alkormány visszabuzását. S minő bizosságot nyújtanak neki aziránt, hogy ez leend az utolsó követelés? Már is okokul állítanak fel egy Schleswig számára adandó alkormányt s egy dán alkormányt, amelyekből jövőre névbe új igények s követelések származtathatnak. Mikor számolhat már egyszer Dánia nyugalomra ez örökös kívánatokkal szemben? Ha figyetlenségének fenn kell maradni, jobb lenne most ellentállania, mint felesleges engedmények által önmagát gyengíteni.

Habár ő felseje kormányának véleménye szerint Hall ferde álláspontot is foglal el, ezen álláspont még is indokolva van. Dániának joga van Németország igényeinek határait meg tudni s azon állást helyeztetni, hogy ezen hosseas és farszót vitának egyszer véget szakasszon. Ha Dánia 11 év alatt kivonható magát kötelezettségei teljesítése alól, s ha Németország ezen idő folytán Dániát alapítván és kivihetetlen követelésekkel kinzá, itt az ideje, hogy e vizálynak vége szakadjon. A londoni szerződést aláírt hatalmasságok s velük a német szövetség hivatva legelőször arra, hogy végleges kiegyezkedés feltételeit megszabják.

Ő felseje kormányának kívánja tehát a béke érdekében: 1) Hogy a londoni szerződést aláírt hatalmasságok konferenciája a német szövetség követeléseivel egyetemben Párisban vagy Londonban összejeljen a Németország és Dánia közt fennforgó vizály kiegyenlítésére. 2) Hogy míg a konferencia munkálatait bevégzi, a status quo fennmaradjon.

Ujabbak. Frankfurt, jan. 12. A mai „Südd. Ztg.“ egy német hatalomhoz ez évi

január 8-ról intézett jegyzék tartalmát közli, amelyben Drouin de Lhuys ur kijelenti, hogy Napoleon császár Angliának dec. 31-ről kelt meghívását, a schleswig-holsteini ügyben tartandó értekezletre, elvileg elfogadta, azt azonban, hogy az általános congressus javaslat meghiusulása esetére, Párisban külön értekezlet tartassék, vissza kell utasítania; mindamellett nincs feltétlenül egy ilyen értekezlet ellen. Drouin a jegyzékben tovább ezt mondja: Az 1852-i londoni értekezlet csak egy életképtelen kontárművet hozott létre. Határozmányai Németország másodrendű államainak többsége által kérdés alá vannak vonva, néhány olyan által is, amelyek azt előbb elfogadták. Ha most újból összegyűlnek, a lenne a fődolog, hogy olyan feltételek alapján álljanak, amelyek reményt nyújtanak kielégítőbb eredményhez. Legelőször is fontos dolog, hogy az értekezlet ne jöjjön a német szövetséggyűlésel összejelkezésbe a miatt, hogy felbatalmazottait olyan kérdések feletti tanácskozássra hívják meg, amelyek tényleg már el vannak dölvé. Azért a cs. kormány a hatalmakhoz fordult, hogy megtudja, hajlandók lennének-e, kiindulási pontul a schleswig-holsteini jelen status quo-t fogadni el, azaz a függő kérdéseket továbbra is fentartani.

Drouin a német szövetség részvételét igen hasznosnak tartaná és sajnálja, hogy az 1852-i rendezése a dán örökösödési kérdésnek, a német szövetség nélkül jött létre; kéli, hogy a szövetség ezt elfogadja, s azt hiszi, hogy ez sokkal inkább megtörténhetett volna egy általános vagy szűkebb körű congressuson. Végül ezt mondja: Miután Németország több alkalommal visszautasított minden olyan feltételt, hogy a közte és Dánia közt fennforgó vizályt a londoni szerződés aláírói igazítsák: a császár, mielőtt az angol javaslatot elfogadná, tisztába akar jöni az iránt, vajlon nem változtak-e a német államok e tárgybéli nézetei. Kéri azért az illető kormányt, hogy tudassa az angol javaslat iránti nézetét.

A csütörtöki szavazás felett folyó előleges beszélgetésekből úgy látszik, hogy a többség a szász közvetítő indítványt (Augustenburg hercegnek csupán Holsteinra névbe leendő elismerése) fogja elfogadni.

Berlin, jan. 12. Poroszország, a szövetséggyűlési képviselőjéhez küldött utasítás szerint el van határozva, majoritás esetében, magát a szövetségi határozatoknak alárendelni, a mennyiben e határozatok a szövetség illetékességének korlátain túl nem mennek, a melyeket Poroszország, mint nagyhatalom, védeni köteles.

Lipese, jan. 11. A király nagy ünnepelességgel fogadta a jan. 9-ki népgyűlés feliratát. Örömet nyilvánította, hogy a közvélemény a schleswig-holsteini ügy mellett nyilatkozik. Az eredmény nincs az ő kezében, de változatlanul ragaszkodik az ügyhöz.

Hannover, jan. 12. Hammerstein miniszterelnök az országgyűlés felirati küldetésének azt mondotta, hogy a király nagyon érdekli a hercegségek ügye által; határozott nyilatkozattal nem akar a szövetség határozatainak elébe vágni; de semmi ok nincs a királyi felelet kedvezőtlen értelmezésére.

Gabonaár Kolozsvárt Január 14-én 1864.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 3 frt 60 kr. Elegybúza 3 frt 20 kr. Rozs 2 frt 30 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 60 kr. Törökűbúza 2 frt 40 kr. Pilyóka — frt — kr. Marhabús — 10 kr.

Bécsi börze Januárius 14-én: Nemzeti kölcsön 80.5. 5% Metalliques 72.80. Bank-részvény 791.—. Hítel részvény 179.90. Váltó Londonra 119.65. Ezüst 119.50. Arany 5.72. 1860 diki Állam kölcsön 93.5.

Januárius 12-én: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.—. Erdélyi 72.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

(288)

BERINGUIER ORVOS

sok jeles orvosi tekintélyek által megvizsgált s bizonyítványilag ajánlott: **Zamat-illatos**

KORONA-SZESZE

(Quintessenz d'Eau de Cologne) eredeti üvegekbe 1 frt 50 kr.

csomagba 7 frt 60 kr.

ezen jeles szesz, nem csak mint a létszerveket idítőleg elevenítő s erősítő zamatos illatszer, mindazoknak ajánlható, kik fejfájással, szédülésekkel bajlódnak, hanem valódi jótékony s szernek esmertetett el orv. **Beringuier** ezen cs. kir. szab. ellátott **Korona-szesze** az idegrendszer és az emésztési szervek bajainál, s mint ilyen valóban megbecsülhetlen háziszer nélkülözhetetlen, mosdóvizhez vegyítve, a főt és szemeket erősítvén, azokra elevenítőleg-hat, s egyszersmind a bőrt ruganyos puhékonyságot, s sima lágyaságot kölcsönöz.

Fristavaszi növényekből.

BORCHARDT ORV. TUDOR

fűszeres orvosi NÖVÉNY-SZAPPANNYA.

Borchardt orvosi ezen cs. kir. kizár. szabadalommal ellátott **növény-szappannya** kitűnő jeles szer, a bőr szilárdítására és épen való tartására, s az e nembe eddig előállítottak közt kétségen kívül a legjelesebb, az oly alkalmatlan szepők, arcfoltok, napbarnítás, bőrfelcserepedések, repedések, holyagás sat. ef. ellen, s mindezek mellett alkalmas, a bőr puhékonyság tisztaságának fenntartására, s helyre állítására, annak erőteljes eleven kinezést kölcsönözvén.

Ezen szer mindennemű fürdőknél is a legbizodalmasabban ajánlható és használható.

Dr. HARTUNG cs. kir. szab.

HAJNÖVESZTŐ-SZERE

az előhaladás a méltányolt és tudományos elismerés eredménye lévén, feladatja az okszerű rendes hajnevelést

A CHINAHÉJ-OLAJJAL

egymásra való kölcsönös hatással kiegészíteni, mi által azok főleg a haj kellő fenntartására és szépítésére szolgálnak.

Az illatos NÖVÉNY-HAJKENŐCS.

A hajnöves megújítására és felelevenítésére, az első a haj rugékonyságát, s eleven színét emelvén, a második megakadályoztatja a kora-szürkület és hajhullást, az által hogy a felbörnek egy új jótékony hatása állományt kölcsönöz, s a hajgyököket oly szilárdan tartja fenn, hogy a haj ez által új növére kényszerítettik.

Egyedüli, határozott gyári áron kaphatók: **Kolozsvártt**, csak is gyógyszer. **WOLFF J. s KHUDI J. özvegyénél** valamint **Abrudbányán**: **Ferenzi Mihály**; **Besztercén**: **Kelp Ferencz**, és **Dietrich & Fleischer**; **Brassóban**: **Stenner F.**; **Déván**: **Büchler A.**; **Nagy Engeden**: **Bisztricsányi A.** és **Trajanovits Ede** gyógyszerész.; **Ersébetvárosban**: **Schmidt A.**; **Hátszegen**: **Mátéfi Béla** gyógyszer.; **Kézdi-Vásárhelyt**: **Fejér Lukács**; **Kőhalomban**: **Melas Ed. F.** gyógyszer.; **Maros-Vásárhelyt**: **Fogarasi J. D.**; **Medgyesen**: **Vándory & Brandsch**; **Segesvártt**: **Misselbacher fia és Teutsch**; **Sz-Ujvártt**: **Placintár és fia** gyógyszer.; **Szász-Régenben**: **Waebner Traugott**; **Szászsebesben**: **Weissörtel Ad G.**; **Szebenben**: **Zóhrer J. F.**; **Székelly-Keresztúron**: **Binder Márton**; **Sepst-Szentgyörgyön**: **Vitályos Béla**; **Sz-Udvarhelyt**: **Kauntz J. A.** gyógyszer.; **Szeredában**: **Gozsy A.**; **Sz.-Somlyón**: **Raszka Ignác**; **Tasnádán**: **Szongott Jakab**; **Tordán**: **Velits G.** és **Wolf G.**; **Zalatánán**: **Megay Guszt. A.** gyógyszer.

Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a távolság és csomag nagyságához képest még **30 egész 70 krig** melléklendő.

(3)

Eladó kocsi.

(2—3)

Egy rugonyos, tökéletes jó állapotban levő, üveg ablakkal és 2 vagy 4 személyre ülésellátott csinos **utazókocsi** eladó. Értekezhetni iránta **Medgyesen** a 87. sz. alatt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(12)

(1—5)

Az általános esmert, mell-fájás és köhögés ellen kiűnő hasznu

Mainzi Drescher és Fischer féle valódi

RETEK **RETTIG-BONBONS** **CSUKORKÁK**
von C. Drescher & Fischer
MAINZ

egyedüli főraktára egész Erdélyben **Karvázy Józsefnél** Kolozsvártt

Árak: 1 fontnak 1 frt 50 kr., 1 doboznak 45 kr., 1 csomagnak 35 kr. oszt. ért.

FIGYELEMRE MÉLTÓ!!!

Dézsai Ferencz ur külső monostorutezai 1-ső számú házában

TÓTH JÓZSEFNEK

a „Tekenős békához“ czimzett fűszer és vegyes kereskedésében, Dézsai Ferencz ur pinceszéből való következő:

Valodi és tiszta jóízű borok kaphatók és pedig:

Valodi aszu-szőllő bor 1/2 kupas üvegben	50 kr.ával.
Jég-bor essencia 1/2 kupas üvegben	50
1834-beli O-bor 1/2 kupas üvegben	40
O-bakator bor 1/2 kupas üvegben	35
Piros-bor 1/2 kupas üvegben	35
O-ozdi-bor 1/2 kupas üvegben	30

Az üres üvegek 5 kr.ával vétetnek vissza.

(2—3)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban

kapható:

CSEMEGÉK

KISEBB GYERMEKEK SZÁMÁRA;
melyekkel

esaladok-, kisdédorok- és elemi tanítóknak kedveskedik

GÁSPÁR JÁNOS,

nagyenyedi neveléstanár és képezdeigazgató.

Harmadik javított, 9 beszély- és 170 vers-csemegével bővített kettős kiadás; névszerint:

egyik íróvalinre nyomott **diszkidás** 2 gyönyörű színezett, 2 könyomásu és 23 fametszésű képpel.

20 1/2 nyolezadrét iv, diszes borítéku keménykötésben 2 fr. 60 kr.
másik szép fehér papíru népies, iskolai kiadás, két fekete könyomásu képpel.
20 nyolezadrét iv, csinos borítéku kemény kötésben 1 for.

TÖRTÉNELMI GYÖNGYÖK.

Gyűjté s betűrendes sorba raká

KISS MIHÁLY, unitárius esperes és árkosi pap.

Ára kemény kötésben 1 frt 60 kr.